

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.

Un número 10 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals
De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetia a la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge 17 de Janer de 1897

Núm. 144

SECCIÓ GENERAL

Injustícies del Fisch

Fa pocs dies llegiem en los diaris de Madrid, y la noticia ha sigut reproduhida pels d' aquesta ciutat, que en algunes provincies s' instruhian expedients de defraudació a la Hisenda en concepte de contribució industrial, contra los prestamistes ab hipoteca que descuydavan fer la corresponent declaració a la Administració. Fins aquí la noticia, que es convenient explicar pera conexement y profit del públich.

Ja desde el primer de Juriol del any 1892, de conformitat a lo disposat per l' article 6, apartat 3.º de la lley de Pressupòsits de 30 de Juny d' aquell any, los préstams hipotecaris quedavan gravats, ó per lo menos se maná que 's gravessin en la adició que 's fés al Reglament de la contribució industrial, ab l' impost del dos per cent sobre 'ls interessos anyalment cobradors, y, com a desenrotllo de tal manament, al publicarse'l Reglament pera la contribució industrial d' 11 d' Abril de 1893, en lo seu article 53, quins efectes s' han de retrotraure al 1.º de Juliol de 1892 puig axí ho resol una R. O. de 7 de Mars de 1896, s' ordena que 'ls prestamistes en metàlich y ab hipoteca presentaran per trimestres a la Administració d' Hisenda ó bé als Arcaldes en son cas, una relació jurada expressiva dels préstams que durant lo mateix hagin realisat, consignant en ella'l nom del mutuari ó prestatari, data del contracte, duració del mateix, Notari autorisat, quantitat dexada é interés estipulat, disposant en l' article 181 que a qui no complexi aytal precepte se li imposará'l pago de les quotes qu' hagués tingut de satisfer en lo any corrent y en los dos anteriors, y un recàrrech equivalent a la quota que li correspongués pagar en un any; tot lo que está reproduhit en lo vigent Reglament de la contribució industrial de 28 de Maig del any passat en sos articles 53 y 181.

La imposició del nou impost que entranya lo previngut en la dita lley de Pressupòsits y Reglaments y R. O. referits, es per demés merxedora de la més agre censura, tant considerada en son fons com en sa forma y títol; puig ni es comprensible que l' Estat Espanyol, dihém mal, castellá, pugui creure justa la imposició d' un nou tribut que fassi més difícil encara la existencia d' un verdader credit territorial en aquest desgraciat pays, ahont ja es un sarcasme parlar de fomentar los crèdits agrícola y territorial, fent de manera que a qui enmatlleua al cinch ó sis per cent li resulti'l set ó'l vuyt després de pagar los crescutíssims impostos de paper sellat y de drets reals que en definitiva recauen sempre sobre'l deudor en virtut de pacte especial, ni tampoch es decorós y correcte que desde'l articulat d' una lley de Pressupòsits se legisli respecte a qualsevol materia, y que a títol de contribució industrial se gravi als qui tenen un modo de viure ben diferent del que suposa la nova contribució de que parlem.

Si no visquéssim eu un pays ahont tots los organismes oficials y governamentals y fins socials, están poch menos que totalment atrofiats, cridaríem la atenció dels Collegis Notarials; pero com estém ben persuadits y convensuts que de res servexen, estant molt d' ells malmesos per los politicayres que s' hi han ficat; nos limitém a fer constar la reprobació que 'ns mereix la creació de consemblant tribut y la fouda pena que 'ns amara al veure que tot absolutament se supedita ab sol y exclusiu interés del fisch. No pot donar més de sí la embrutidora política de Madrid.

S.

Las societats y la lley del timbre

Encara que sembli de poca importancia la qüestió a que 'ns referíem en lo número últim, donada la poca entitat de la cosa, no obstant hem de insistir y ocupar-

nosen novament, ja que no perquè se tracti de una friolera s' ha de gravar al contribuyent, donant una interpretació a la lley que está molt lluny de ser la verdadera, y per altre banda mereix també que la tractém ab més extensió, en vista de la resposta donada per nostre colega lo *Diario de Gerona* al suelto que publicárem lo diumenge.

Celebrém, en primer lloch, que el *Diario* hagi rectificat en la primera part de son suelto venint a darnos la rahó, donchs, si no recordém malament, digué antes que se retornavan las comunicacions de las societats donant compte de la renovació de las juntas per estar extesas en paper comú y no en lo sellat de dos pessetes. Segons las disposicions vigents, aque-llas comunicacions sols han de reintegrarse quant se tracti de certificacions de las actas; en aixó conformes.

Aném a la segona part. Sostením que lo disposat en lo art. 176 de la nova lley del timbre no comprén mes que a las associacions que recaudin ó distribuixin fondos, ab destí al socorro ó auxili dels associats ó a fins de beneficencia, instrucció ó altres semblants; que son las compresas en lo art. 44 de la vigent lley de associacions.

Pera tal cosa afirmar, realment nos fixém en la paraula *semestralmente* que usa la lley del timbre y no pot esser més clar. La lley d' associacions estableix una diferencia radicalíssima entre las esmentadas societats y las d' altres classes, com, per exemple, las recreativas. Y se compren aquesta diferencia, perquè lo fi de las primères es l' auxili, sigui pel concepte que 's vulgui, dels associats, y per aixó l' Estat vetlla perquè no siguin mal empleats los fondos que recaudin, per aixó exigeix que cada sis mesos formalisin los comptes de sos ingressos y gastos y los posin de manifest als socis ab obligació de enviar un exemplar de aquestos comptes al Govern civil. A las altres societats, las recreativas per exemple, ja no 'ls imposa la obligació de donar comptes als socis, sino que deixa a cada societat la llibertat de ferho segons li sembli, y sols anyalment las hi exigeix lo balans ab lo fi únich per l' Estat de que ab pretext de recreo ó de diversió no 's cometin delictes, consignant, per exemple, com ingrés lo procedent de jochs il·lícits. Aquest es l' únich objeete que guía al legislador al demanar lo balans. Per aixó diu que ha de fershi constar *inequívocamente* la procedencia dels ingressos y la inversió dels gastos.

Per aixó la lley, al referirse tant sols als balanos semestrals, no 's pot may entendre que hi venen compresos los anys, per dos rahons: 1.º, perquè es un principi ó regla de interpretació de las lleys, que aquestas no poden may extenúres a cosas y a casos pel legislador no compresos, y 2.º que quant se tracta de lleys gravosas, y las fiscals entre ellas, no se 'ls ha de dar una interpretació extensiva, sino restrictiva, ó sigui, la que més afavoreixi y causi menos perjudici.

La injusticia, que suposa nostre company, de aplicarse lo criteri que hem exposat, no existeix; ni es tampoch absurd com afirma.

Si creu que 's injust gravar a unas societats més que a altres que dirá de las demás obligacions que imposa a totas aquellas que, com las que hem anomenat tenen un fi utilitari, la secció 5.ª capital 4.ª, títol II de la mateixa lley del Timbre? La injusticia precisament existiria en medir ab un mateix reser a las societats que tenen algun fi utilitari ó que son objeete es lucrar y las que tant sols se proposan l' esbarjo dels socis.

Per lo demés, celebrém que no fos oficiós lo dit pel *Diario*, com nosaltres suposavam, y que sigui aquell son criteri propi y no lo del govern civil, perquè en aixó de criteris oficineschs hi estém molt escarmen-tats; de vegadas passen cosas en la administració espanyola que ferian riurer sino perjudiquessin al pobre contribuyent. Recordém, a propòsit d' aixó, que un chefe d' una de las dependencias d' aquesta Delegació d' Hisenda, persona que fa ja alguns temps que es fo-

ra de Gerona, tenía el criteri de que en cada endós d' una lletra de cambi hi havia necessitat de posar un timbre proporcional. Un inspector de la arrendataria, que tampoch desempeña avuy lo càrrech, baix lo pretext de que las societats mercantils tenen obligació de portar un llibre de juntas generals, volía que certa societat que estava formada únicament de dos socis, tots dos ab firma social, portés també lo llibre de juntas generals (sic). Y altres cosas que podríem citar.

Prou per avuy.

F.

LA INAUGURACIÓ DE LA CATEDRA DE LITERATURA CATALANA

EN LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Los que hem anat anys a las aulas a sentir explicar las ciencias més concretas, sense l' exemplar a la vista ó a escoltar l' exemple *aclaratori* de fets que passen lluny, tan desconeguts com la mateixa teoria; hem entrevist avuy lo que fora la Universitat autònoma catalana.

Quin contrast lo de la explicació de lleys generals per medi de lo que passa a París (ahont viuen los que fan la ciencia madrilenya usual de las Universitats d' Espanya) y lo del estudi de las cosas per medi de lo propi, de lo de casa... de lo de dintre de la mateixa ànima!

La Càtedra de literatura catalana, que es una càtedra lliure, (d' aquellas que quedan desertas quan las esculleix la iniciativa oficial), era plena ahir de gom a gom, plena de joves, d' estudiants, de la gent del per-vindre.

En una aula pobre (com d' edifici públich espanyol), mitj fosca, sense ceremonial, han comensat las conferencias. Li cuadrava'l lloch que devía recordar als vells una altra aula ben catalana: l' aula d' en Llorens (en qual càtedra no s' hi ha sentat encara'l digne successor) que també a mitja llum explicava la Filosofia pensada en catalá.

Li cuadrava la falta de ceremonias, com un fet que 's fa per iniciativa de casa, d' un Rector catalá don Manel Duran y Bas, ab no més que la tolerancia del Estat, sense'l socorro de ningú, sense la ajuda dels burócratas, que potser hi veurán una ensenyansa *filibustera*.

Lo doctor Rubió y Lluch ha comensat la lliçó explicant lo perquè s' encarregava de la càtedra a pesar de sa malaltia dels ulls y d' altres circumstancias, que la modestia ha fet aduhirli, tenint paraulas de verdader amor a la terra catalana.

«Soch un invàlid del estudi, ha dit, que per amor a Catalunya y per entussiasme per una noble causa, he acceptat un lloch que no podré desempeñar dignament».

Després d' exposar lo perquè no dona'l nom de curs y si'l de conferencia a sas lliçons, ha entrat en materia.

Aném a resumir sa explicació: «No ha arribat encara, ha dit, pera la Literatura catalana, la época en que 's pugui fixar definitivament sa historia, ni tancar-la en los límits precisos que suposa un programa y un curs complet».

Las grans síntesis no son procedents ni poden ser exactas, sino després de laboriosos anàlisis; sols lo que ha recorregut per complet un pays pot aixecar son mapa, y en aquets com en tots los coneixements d' experimentació be sabéu lo que costa trassar las línies generals, definitivas.

Al present es, si no impossible, al menos molt difícil escriure una verdadera historia de la literatura catalana. En efecte: son los monuments d' aquesta Literatura en part desconeguts é inaccessibles, y 'ls més d' aquells, los quals en los quatre darrers sigles ó en nostres temps han sigut publicats per los romanistas del pays ó per los extrangers, no han sigut objeete de

tan sòlides investigacions crítiques, que fassin possible al historiador estimarlas en son valor, ordenarlas y continuar d'etapa en etapa l'íntegro desenvolup de la activitat literaria en las terras de llengua catalana desde la Edat Mitja fins a nostres días.

La necessitat de que aquest estudi vinga a formar part dels estudis oficials en nostra Universitat, ben clar ho demostra vostra presència. Que no vos ha mogut a venir aquí mon obscur nom, ni la curiositat, sinó l'amor que sentiu per tot lo que 's refereix a la personalitat històrica i intel·lectual de Catalunya.

Es una vergonya que després de més de mij segle de reivindicacions d'aquesta personalitat, en lo que te pera nosaltres de més íntima, més volguda, més identificada ab nostre personalitat d'homes, ja que no ab la de ciutadans, no s'hagi pogut establir per iniciativa particular ni oficial una càtedra de literatura catalana. Tenim perfecte dret a exigir-la de nostres governants ó de nostras corporacions regionals; mes si nosaltres ab nostres propis sacrificis no doném la mida del amor que professém a la literatura catalana, y de la justicia y de la necessitat ab que un curs d'ella s'imposa, com hem de mereixer que se 'ns concedeixi per los extranyes?

La iniciativa del sabi Rector d'aquesta Universitat, tan entusiasta patriota com zelós home de ciencia, nos ofereix lo més noble palench ahont ensajar y plantejar nostras justas aspiracions en la pobre mida que una burocracia tant desconfiada com rutinaria é ignorant li consent. Vinch, donchs, a pendre possessió d'ell, y aixó es lo que tracto de fer jo en aquest dia per alló de que *fortuna audaces juvat*, venint aquí a defensar la llegitimitat y necessitat de la existencia d'una càtedra de literatura catalana encara que aquesta càtedra no 'ns sia concedida oficialment, encara que no sia admesa com ensenyansa indispensable; encara que sols sia admesa com un luxo, com un capritxo de erudició, encara que, en una paraula, sia sols *tolerada*.

Sia com vulga, avuy es una fetxa senyalada en la historia de nostras reivindicacions, y l'acte que celebrém, petit en quant a qui 'l celebra, es d'una *gran transcendencia* pera 'l pervindre, com que senyala 'l primer esforç de nostra pàtria pera l'establiment definitiu d'una càtedra de Literatura catalana. En un Ateu, en una Academia, en una corporació particular no tindria la transcendencia que aquí té.

La literatura catalana aixoplugada en l'edifici de la Universitat de Barcelona, reb sa consagració científica; lo reconeixement de son dret a la existencia universitaria; mes tart vindrá sa consagració oficial, y ab ella la de sa existencia y ensenyansa obligatoria pera 'ls fills d'aquesta regió.

Per via d'ensaig avuy venim a realisar una part del hermós plan d'estudis regionals, que Menendez Pelayo defensá en sa grandiosa obra la *Ciencia Española*.

En Menendez Pelayo, qual autoritat reconeixeran nos sembla 'ls sabis castellaristas de per aquí, no hi creu en la uniformitat de la ensenyansa, y en un plàn bellíssim d'estudis literaris proposava la creació de càtedras de literatura catalana a Barcelona, de literatura gallega y portuguesa a Santiago de Galicia, de literatura llatina, clàssica, eclesiàstica y del renaixement a Salamanca, de literatura árabe y hebrea a Córdoba y Granada.

Aquest plàn, que deu dormir en las oficinas del Estat, ve avuy a realisar-se en part a Barcelona en un acte modest, pero trascendental. «Avuy, ha dit lo senyor Rubió y Lluch, se li concedeix a la literatura catalana la beligerancia; demá se li concedirà la nacionalitat.»

Ha parlat després de la grandiositat de comprendre aixís la literatura d'Espanya no limitant-la a la castellana y de la justicia de semblant reivindicació:

«Avuy no hi ha, no pot haverhi llengües parias, ni literaturas desheretadas. Lo temple del art ha obert sas portas a tots los que tributan culte a la bellesa. Avuy corren ayres de llibertat pera las llengües y literaturas oprimidas. L'húngar y 'l flamench s'aixecan regenerats. Avuy se tributa ó hi ha tendencias a tributar a las llengües, menos a Espanya, todas las consideracions y respectes que 's deuen a la inteligencia humana en sa manifestació ó expressió més directa, més íntima y mes natural. Considero que la prohibició d'un idioma porta en sí la mutilació intel·lectual d'un poble, la esclavitut de sa ànima y de sa inteligencia.»

Tractant després de la importancia que te la literatura catalana baix lo punt de vista històric, ha parlat de son caràcter de nacional pera un gran poble manifestat en los Cronistas que substituïxen a Catalunya la poesia épica: lo d'haver sigut la primera llengua vulgar usada per la Ciencia, en las graus obras filosóficas de Ramon Llull en la verdadera enciclopedia dels coneixements de la Edat mitja del Exi-

menis; l'haver sigut una de las llengües que logren carta de naturalesa per todas las ribas del Mediterrani, parlantse no sols a Aragó, Catalunya, Valencia y Mallorca, sinó a Sicilia, Cerdenya, al Ducat d'Atenas y Neopatria.

Y com a rahons filosóficas ha dit que las llengües que viuen, per aquesta mateixa rahó tenen dret a la vida, citá a Ticknor, qui parlant de la desaparició de las literaturas catalana y provensal, diu que la perda d'una llengua li sembla la desaparició d'un patrimoni intel·lectual, que s'extingeix una part de la inteligencia humana.

Ha acabat indicant lo criteri que seguiria en l'estudi de las obras literarias a la vegada artístich, històric y filosófich, lo més propi de la crítica moderna.

La conferencia ha acabat sense aplausos per respecte al lloch; pero si ab senyals d'aprobació unànims.

Nosaltres acabarem felicitant al doctor Rubió y desitjant poder assistir aviat a la inauguració de la càtedra de Dret Catalá y a la d'Historia Catalana y altres que vinguin a constituhir al costat de la Universitat oficial los fonaments de la Universitat autònoma catalana.

Al M. I. senyor Rector don Manel Durán y Bas y al doctor don Antoni Rubió y Lluch, se 'ls hi deurá l'haver posat la primera pedra.

J. P. y C.

(De La Renaixensa)

PERA MOSTRA... UN BOTÓ

Lo célebre real decret de 4 de Deembre últim, atentori de la propietat particular y verdadera mina d'abusos y possibles *tarugos* cas de que tots los impresos, etc. que deurán obrar en la biblioteca nacional sian del domini de qualsevol que vulga enterarse de son contingut, ha comensat a produhir conflictes en aquesta biblioteca provincial universitaria. En efecte; ahir se presentá a dita oficina un impresor d'aquesta ciutat pera fer entrega d'uns trescents vuytanta impresos, (d'interés particular tots ells y sense preu, per no ser destinats a la venda), demanant, en us de son dret y pera lliurarse de la penyora que l'article segon del decret imposa als impresors, li fos donat rebut dels impresos presentats, a qual petició no pogué 'l bibliotecari accedir per no tenir personal disponible pera exténdre dits rebuts. En sa virtut, l'aludit impresor se trobá en lo cas de no saber qué devia fer davant de tal negativa, ab lo temor de que algun inspector ó *buró* qualsevol exigís a dit impresor 200 pessetes per cada imprés, per no constar haver complert lo previngut en dit decret, per falta dels documents justificatius de tal entrega. Aquest y altres conflictes han nascut de la aplicació del célebre decret y de sas absurdas disposicions; y si be 'l senyor bibliotecari d'aquesta Universitat ha consultat moltes vegadas ja a la *Superioritat*, pera resóldre casos sense solució práctica en lo decret, aquesta es la hora en que desde las tranquilas regions olímpicas de la administració madrilenya no s'han adonat de dits conflictes, deixant de constestar, ab musulmana indiferencia, ditas consultas.

(De La Renaixensa)

Noticies

Oficials

BUTLETI OFICIAL del 11 de Janer.—Convocatoria pera la provisió de las plassas vacants de Metjes directores de banys y ayguas minerals. (Las d'aquesta provincia son: Banys de la Mercé, Sta. Coloma de Farnés y Sant Joan de las Abadessas).

Circular de la Delegació d'Hisenda anunciant lo concurs pera l'arrendament dels drets de consums de 24 pobles de la provincia.

Convocatoria de la Comissió provincial pera la provisió de una plassa de metje civil y suplent de la Comissió mixta de reclutament ab lo sou que fixa l'article 129 de la vigent lley de quintas. Lo plasso pera presentar sollicituts acaba 'l dia 21 d'aquest mes.

AJUNTAMENT.—Sessió del 11 de Janer.—Baix la presidencia del senyor Governador civil y ab assistencia del Alcalde y 11 concejals, se celebrá sessió prenguentse després d'aprobada la acta de la anterior y després dels oferiments de rúbrica per part del senyor Governador y de las frases de agraument per part del alcalde, los acorts següents:

Aprobar comptes per valor de pessetes 101'15.

Deixar sense efecte una permuta de terrenes proposada per l'Ajuntament ab donya Anna Brusi de Almeda, en vista de la no aprobació de la interessada.

Concedir permís d'obras a don Anton M. Oms.

Crear un guarda jurat en la Devesa, quina plassa será desempenyada interinament per un dels peons de dita finca.

Reelegir als concejals senyors Carreras y Botet pera vocals de la Junta repartidora de la contribució territorial.

Passar a la Comissió d'Hisenda una comunicació del Arrendatari de consums demanant se li digui en quina forma ha de fer efectiu l'augment de cupo de la sal en los barris extramurs.

Nombrar quatre peons pera la práctica d'operacions de poda y plantació en la Devesa.

Comunicar a la Casa instaladora del alumbrat eléctric Planas,

Flaquer y Companyia que manifesti a la major brevetat quau hau de comensar los treballs de peritació.

Obrir una informació al objecte de deslindar los drets del municipi y los del propietaris que afrontan ab la Devesa y nombrar a aquest objecte una comissió composta dels senyors Salvat, Gumbau y Carreras.

Colocar un fanal en lo carrer de Ultonia, un altre en lo de Lorenzana y un altre al Pont-major.

Lo senyor Governador ha cridat a son despatx als amos de cafés y als presidents de las Societats, fentlos hi a saber que está disposat si es precís a tancar los establiments si 's juga en ells als prohibits. Val més axis.

—Hem rebut lo primer número del periódich *El Derecho* que ha comensat a publicarse a Tarragona.

També hem rebut lo primer número de la revista regionalista basca *Euskalzale*, que 's publica a Bilbao. A un y altre desitjém molts anys de vida.

—Fa alguns días no rebém las revistas *L'Atlántida* y *L'Aurenet* de Barcelona.

—En la Biblioteca Provincial s'han rebut les instruccions pera 'l cumpliment del R. O. de 4 de Deembre últim.

Segons dites instruccions los exemplars qu'han de entregar los impresors haurán d'anar acompanyats d'una relació duplicada—quins impresos se facilitarán en la mateixa Biblioteca—comprehensiva dels detalls necessaris; y no es precís que s'entreguin certs treballs de índole insignificant com faxes de periódichs, etiquetes, impresos pera dependencias particulars y del Estat, traquetes, B. L. M., etc. Una de las relacions anirá firmada per l'impresor y l'altre li será toruada ab lo rebut del bibliotecari gefe y 'l sello del establiment.

Als impresors que 'l dia 18 d'aquest mes no hajan fet entrega dels seus treballs de Deembre, se 'ls hi passará un ofici per lo gefe de la Biblioteca, donantlos hi lo terme de den días pera que ho fassan, transcorregut lo quin sense haverla feta se procedirá a la imposició de les corresponents penyores per la Delegació de Hisenda.

—Diumenge passat tingué lloch en lo saló d'actes del Foment de la Producció nacional de Barcelona una reunió pera estudiar los medis pera lograr que s'estableixi en dita ciutat lo Doctorat pera todas las carreras y especialment las de Filosofia y Lletres y Ciencias. Presidia lo doctor don Eduart Lozano y ocupavan lloch de preferencia los doctors Mir, Schwarz y Soriano, assistint al acte un numerós públic de doctors, licenciats y alumnos de ditas duas facultats.

Exposat l'objecte de la reunió per lo senyor Artigas, parlá lo catedrático de la Universitat senyor Schwartz qui recordá que temps endarrera havian tingut ja a Barcelona lo Doctorat, mes, efecte del sistema centralisador, aquell havia sigut absorvit per Madrid. Recordá també las gestions que havia practicat com a diputat provincial en lo sentit de restablir lo Doctorat. Afegí que si motiu hi havia perque ho demanin las facultats de Medicina y Dret, com ja ho han fet en diferents ocasions, molt més ne tenen las Facultats de Lletres y Ciencias que tenen generalment per alumnos joves perteneixents a classes modestas y necessitadas als que es molt difícil cursar en la capital. Digué també que 'l Doctorat en las duas facultats referidas es més necessari per limitarse en gran part a la ensenyansa l'objecte de las mateixas.

Lo catedrático senyor Soriano feu consideracions análogas al anterior y se oferí com a regidor del nostre Ajuntamen pera lograr l'objecte que allí 'ls reunia y proposá que 's demani ademés que las oposicions a càtedras dels Instituts tinguin lloch en las capitals dels districtes universitaris, ab lo qual s'evitarien las molestias y dificultats de ferlas en Madrid. Acabá proposant que 's interressi pera lograr aquestas justas aspiracions als senadors y diputats catalans y especialment al senador per la Universitat de Barcelona.

Lo catedrático senyor Mir y Navarro y 'l llicenciat senyor Parpal exposaren algunas atinadas observacions sobre lo mateix, essent molt aplaudits lo mateix que 'ls senyors Schwartz y Soriano. Acte seguit fou nombrada la següent comissió pera practicar las gestions més convenientes a dit objecte:

Doctors Lozano y Mir, catedráticos; don Pere Garriga, director del Colegi Ibéric, de Gracia; senyor Diaz Plaza, professor de la Escola de Comers; reverent doctor Palau, catedrático del Seminari, y 'ls senyors Artigas y Fernandez; afegintse a aquestas personas, a proposta del doctor Lozano, los joves don Joan Corpas, pels llicenciats en Ciencias, y don Cosme Parpal, pels de Filosofia y Lletres.

Lo president senyor Lozano feu lo resum dels discursos, llegí la adhesió del Governador civil senyor Hinojosa y d'altres y doná també lectura a duas exposicions que 's dirigian a la Diputació y al Ajuntament que foren firmadas per tots los presents.

Mereix la nostra més sincera y calurosa aprobació aquest acte y es d'esperar en bé de la nostra terra y de la ensenyansa pública que, treballant ab verdader empenyo, podrá lograrse l'objecte tan elocuentment exposat pels oradors de dita reunió.

—Aquesta setmana ha sigut terrible pera las personas de salut delicada. A principis de la mateixa moriren:

Don Emili Danis y Lapuente distingit advocat y persona molt estimada a Gerona per son talent y sas bellas qualitats. Lo farmacéutich don Joaquim Atmetller y Vinyas germà del reputat metje don Joseph; y don Antoni Oms, capitá retirat, germà de nostre consoci don Joan. Tots personas molt conegudas en aquesta Ciutat acompanyém a sas respectivas familias en lo sentiment.

—Demá tindrà lloch en lo Teatre Romea de Barcelona l'estre-

NUPCIAL (4)

Amor.

Engarlanda ta rossa cabellera
de taronger en flor
y aném al temple sant, dona encisera,
que Deu allí 'ns espera
per benehir lo llas del nostre amor.

Tot somriu, tot renaix; amorosida
se vá escampant la llum,
s'obre á son bés la flor plena de vida,
y 'l bosch de farigola y sajudida
exhala dols perfum.

Volan los papellons, en l' ayre, en l' ayre,
per lo camí del vent
y 'l rossinyol, dels boscos lo trobayre,
endressa refflayre
son himne matinal al sol ixent.

¡Qu' es bonica, qu' es bella, qu' es hermosa
la terra al despertar!
La Natura amorosa
nos crida «viu y gosa.»
Anemhi, anemhi á viure y á gosar.

Deixém las nits obscuras.
Juntats per sempre més
aném cap á gosar de las dolsuras
rabejantnos d' amor en las fonts puras
en amantíssim bés.

Anirém al sortir de la capella
al casal que bastiren mos passats,
hont cada estiu hi nia l' orenella,
y allí 't diré, ma vida, la may vella
llegenda de dos cors enamorats.

Te diré lo que diu la papellona
volant de flor en flor,
y la cansó que la rosella entona,
sa vermella corona
gronxant per entre 'ls camps de xeixa y or.

Sentats sota 'l parral, sens dol ni pena,
saborint de la vida dolsa mel,
pentinaré ab mos dits la rossa treua
y tenint los teus brassos per cadena
me semblará trobar-me al seté cel.

Engarlanda ta rossa cabellera
de taronger en flor:
aném al temple sant; Deu nos espera
pera poguer lligar, dona encisera,
lo nostre llas d' amor.

Y jo seré tot teu, oh dona hermosa,
l' amor de nostros cors may finirá...
Aném cap al altar, somniada esposa,
aném cap al altar, aném y gosa.
Lo pler vá á comensá.

NARCIS DE FONTANILLES.

Girona.

(1) Primer accésit á la Flor natural. Certámen del Ateneo Gerlense.

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 17.—Lo Santíssim Nom de *Jesús*, S. Anton.
Dilluns, 18.—Sta. Prisca vg. y mr.
Dimars, 19.—S. Canut y stas. Pia y Germana mr.
Dimecres, 20.—Sts. Fabiá y Sebastia.
Dijous, 21.—S. Fructuós y sta. Ignés.
Divendres, 22.—Sts. Vicens y Anastasi.
Disapte, 23.—S. Ildefonso y sta. Emerenciana.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la Iglesia de las Bernardas.

SECCIO COMERCIAL.

Mercat de Gerona del die 16 de Janer

Especies.	Mesures.	Pesetas
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'50
Mestall.	»	15'16
Ordi.	»	9'00
Segol.	»	00'00
Civada.	»	9'00
Besses.	»	15'00
Mill.	»	11'50
Panis.	»	9'50
Blat de moro	»	11'00
Llobins.	»	9'00
Fabas.	»	13'00
Fabó.	»	14'60
Fassols.	»	22'00
Monjetes.	»	21'50
Ous.	Dotzena.	1'20

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 16 DE JANER DE 1897

EFFECTES PÚBLICS

Exterior.—(6 de mes).	60'00
Id. (3 de mes).	76'32
Interior.—(6 de mes).	60'00
Id. (3 de mes).	63'22
Amortizable.	60'00
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—Emistó 1886.	91'00
1890.	77'12
—ACCIONS—	
Banch Hispano Colonial.	60'00
F. C. de Tarragona á Barcelona y Fransa.	15'00
» de Medina, Zamora, Orense á Vigo.	00'00
» del Nort d' Espanya.	25'95
—OBLIGACIONS—	
F. C. Almansa, Valencia y Tarragona.	78'75
» T. B. á F.—6 per 100.	91'75
» » »—3 per 100.	51'50
» » »—no hipotecadas.	86'25
» de Medina, Zamora, Orense á Vigo.—3 per 100.	54'00
—CUPONS—	
Cubas.	benefici 22'00
Per 100 Exterior.	21'50
Interior y amortizable 1.º de Janer 1896.	dany 00'00
—GIROS—	
Franchs.—8 dias vista.	21'30
Lituras esterlinas.—90 dias vista.	21'37

Telegrama de la casa bancaria J. LLINÁS Y C.ª—Gerona

II

Costa amunt, cap al mas, ab la carta á la má y al bras lo cistell, poch després caminava tot pensatiu l' honrat masover, desitjós de donar una alegre sorpresa á la seva filla y fins á sa propia muller, y entre ell se deya:—Be, al cap devall que 'n trech de portalshi la carta si no la ha de llegir ningú! ¿Que 'n trauré de donalshi una sorpresa si al últim tampoch sabrem el que?... Tant se valdria que la carta fos al hostal y ella, anant á missa Major, la hagués arpeggada perque li llegís lo senyor mestre, ó 'l vicari, ó 'l hostaler... ¡Deu me continga! l' hostaler no, que es un mo-feta y demá 'l poble ja n' hauria esment de tot, ¡vaya un xerray-re l' hostaler!... Si 'm tenia de creure á mi, la donaria á llegir al senyor rector que es un sant home y sols pot donarli bons concells... Tiro molt per munt y també potser que no 'n vinga de Cuba aquest tros de paper, pro si no vé d' allá baix ¿d' hont vindria?...

¡Vaja si n' ha exit de la guerra! ¡Se estimavan tant ella y en Janot!

Rumiant axís y ab lo dupte de si foren bones ó dolentes les noves que portava, arribá al mas, cridá tot seguit á sa filla, mes sorti solzament sa muller per dirli que en aquell moment la Mercé ab una colla d' amigues havian agafat la dressera per anar á missa Major.

—¡Mal llas!—remugá 'l bon home—Jo que li portava una carta.

—¿Una carta?—contestá extranyada sa esposa, y afegi—¿Vols-thi jugar que será d' en Janot?

—Tal me penso, digué son marit, desfentse del cistell que ella corregru á endressar dintre la pastera.

III

Descontant un parell de cartes, rebudes al mas Pujades de quan servia al Rey l' hereu del masover, en Quel, no havian vist altres lletres aquella honrada gent que les de les estampes del Roser y les dels goig de Sant Miquel, agafades á les portelles d' un armari, al peu del escon, y per açó, quan arribá de missa la pubilla y li donaren sos pares la nova no hi vegé de cap ull d' alegria; va agafar la carta, se la mirá de tots iadrets abans d' obrirla, y al ferho li aná de poch com no esquexa lo paper de dintre. Tant era 'l tremolor de ses mans, que no pogué contenir de cap manera.

Son pare la reptá allavors perque la havia oberta, si tampoch sabia llegirla.

—Teniu rahó, pare, sols contestá mitx avergonyida.

Y entrant lo seu pare ab un cove ras de menjar á la cort dels bous, li digué:—Vés, Mercé, á ajudar á la teva mare pel dinar mentres jo aconduhexo 'l bestiar y diumenge vinent, si Deu ho vol, ja ho podrás saber lo que 't diu en Janot.

Poch se pensava ell que 'l nom d' en Janot, de qui ja 's creya la noya que era la carta, fes remoure tant lo cor de sa filla, donchs aquesta, mitx plorosa, se ficá á la cuyna y se li va escampar talment dels llabis:—Mare, mare, ¿y si ho fos d' ell? ¡Pobret! ¡potser está mal!

Y sa mare, la bona dona que essent jove també havia estimat molt á en Vadó, se 'n condolgué y li va dir:—Vés, vésten á la Rectoria y que mossen Joan te tregui de duptes, ja 'l faré jo 'l dinar... Després, cóntamho.

IV

Passats cinch minuts hauriau vist á la bonica pageseta cami de la Iglesia, depressa, mes que depressa corrent y tot y movent aquell soroll que fa 'l vestit de les festes, quan es portat per ayroses donzelles que corren á balles.

Qui no hagi estimat may tant com ella, que estimava per primera vegada en la vida, no pot pas compendre lo que en aquells moments devia sentir la pobreta enamorada.

¡Si 's volian tant ab en Janot!

¡Volguerse y no véures! Fins ella ja li havia resat á dotzenes de pare nostres, creyentlo mort!

La rojor de sa hermosa cara se li anava extingint dia per dia y avuy tota la perduda tornava á sentirsela á les galtes. Potser d' aquí á poca estona la perdria per sempre donchs ¿no podria ser aquella carta d' algun jove del poble, amich de son promés, que li dongués una mala begada?

Si almenys en la carta hi hagués lo seu retrato ja estaria contenta, ja 'l veuria y pera res hauria menester les lletres, pro n' axó ¡y tant com ell li havia promés!

Y la angunia la anava matant y sense saber com ni perque se trobá á la ma la corda de la porta de la Rectoria. Pegá estrevada. Soná una esquella, y á la veu de ¿Qui demana? respongué ella:—

—La Mercé, una servidora.

—Endavant Mercé, una veu digué desde dintre y va véure á mossen Joan que sortia á rébre-la.

No va tenir mes delit que per donarli 'l bon dia y posarli á les mans la ditxosa carta.

—Bona minyona ¿Vols que te la llegexi ¿he? ¿Y es de Cuba? carat, feun lo bon rector obrintla, y ullantla de cap á cap continuá:—¡Quan m' en alegro! Es d' un minyó del poble, d' en Janot.

La noya allavors contingué 'l respir y no plorá perque no pogué, mentres mossen Joan comensá la carta.

Després... La Mercé no havia entés ben be la primera vegada y la feu repetir.

P. R. y J.

no del drama en tres actes «Lo Compte d' Ampurias», original de nostre patrici y reputat autor dramátich don Ramon Bordas y Es-tragués.

—Durant lo próxim més de Febrer tenen los Ajuntaments y las juntas pericals la obligació de formar l' apendix al amil-larament que ha de servir de basa al reparto de la contribu-ció territorial per l' any económic de 1897-98; deuen estar ex-positats al públich en 1.º de Mars á fi de poguer reclamar contra d' ells.

—En una de las últimas sessions celebrada per la Diputació de Barcelona, se ocuparen de un assumpto d' interés gran no tant sols per aquella provincia, sino que també pera tot Catalunya, donchs be podria ser que en cas semblant se trobesen las altres diputacions catalanes. Sembla que 'l govern va ordenar á aquella Diputació que li fossin remesos tots los expedients de quintas pen-dents de resolució. La Diputació n' enviá á Madrid 780 que, en lloch de tornarlos resoltos, se va rebre un ofici acompanyant una relació que contenia 780 noms, declarant soldats á tots los xicots que tenian pendents los expedients, ab la particularitat que entre ells n' hi ha un en que hi obra la partida de defunció, y aixó no obstant se 'l declara soldat. ¡Bé, per la Administració espanyola! La Diputació acordá no suspendre las sessions fins que hagi con-seguít la resolució del cas, á fi de lograr que no quedin sense de-fensa 'ls infelissos joves als qui 's tracta d' arrencar de casa seva contra tota lley.

No sabem si á n' aquesta provincia ha succehit lo mateix; lo que si podém dir es que aquesta mateixa setmana ha mort en l' hospital militar un soldat que servia, tenint pendent lo expedient d' exenció.

—Lo Consell Directiu del Centre Catalá de Castelló d' Ampu-rias ha quedat renovat en la següent forma: *President*, don An-tón Garrigolas; *Tresorer*, don Mario Godo; *Bibliotecari*, don Francisco Suñer; *Conservador del edifici*, don Agustí Sala; *Vo-cals*, don Francisco Trageru, don Pere Via y don Narcís Ferrer; *Secretari*, don Joseph Fajula.

—Hem rebut lo número 2 del *Diario Moderno* que ha co-mensat á publicarse á Barcelona en lo quin se conté un preciós ar-ticle sobre l' us de la llengua catalana, degut á la ploma del dis-tingit catedrátich de Salamanca don Miquel de Unamuno. També publica 'l retrato y biografía de nostre estimat amich don Enrich Morera, director del Coro *Catalunya Nova*. Li agraheim la visi-ta y desitjem continuhi pel camí emprés.

—Dijous passat morí don Francisco Balari, militar retirat y guarda magatzem de tabacos. Acompanyém á sa familia en lo sen-timent.

—Escrita la noticia referent á la acitit de la Diputació de Bar-celona en la questió de quintas, hem sabut que á la nostre provin-cia passa lo mateix. Reclamats pel Govern una colla d' expedients pendents de resolució, s' ha rebut per tota resposta una llista de 30 noms ab un ofici acompanyatori declarantlos soldats á tots. Ara per ara la nostra Diputació res ha fet pera protestar de la instrusió ni pera defensar als minyons als qui s' obliga á servir. ¿No hi haurá cap diputat qu' axequi la veu, y continuarán la gran majoria d' ells ab la única preocupació de tenir contents als ca-chichs?

—J. LLINÁS Y C.ª—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Com-pran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran compte, corrents ab interés.

—CASA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans* 16, y *Llebrer*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, di-jous y dissabtes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se propor-cio-nan gratis prospectes pera 'ls altres details.

SECCIO LITERARIA

¿CARTA DE CUBA?

I

Al exir de missa primera en Vadó, l' honrat masover del mas Pujades, se 'n entrá al hostal, perque la Xica, la hostalera més axalayada de dagues hores á la rodona, li dongués lo que ja li te-nia encomanat d' abans d' entrar á la Iglesia, açó es; cansalada, vi, oli, tabaco, mistos; vaja, lo menester de la setmana per' ell y sa familia.

Pel mateix estil provehia totes les festes y no més, donchs del hostal al mas era tan lluny que un coma-llarch com ell hi tenia tres quarts ben llarchs, d' aquells que son fets expressos pera la gent de montanya.

—¿Quánt puja 'l meu gasto? preguntá á la Xica, després de aconduirho en un cistell y tot gratant lo nus d' un mocador, que no 's va pas desfer mentres no va sérhi á mossegades.

—Trenta del vi, quaranta del oli, tant d' aixó, tant de lo altre... Tot plegat una pesseta ab setanta céntims, feu la hosta-lera.

—Ja es lo meu compte, replicá en Vadó.

—Ey, no, afegi rihent y repentsantse la Xica; son set rals jus-tos, perque hi teniu una carta pera la vostra Mercé. Corro á bus-carla.

Y mentres la trempada hostalera pujava á cercarla á la seva cambra, corrian pel cap del pare de la noya aquestos pensaments.

—¿Una carta pera la meua filla?... ¡Qué diantre! prou es ben segú que deu venir de la guerra... ¡Si jo sapigués de lletra are mateix ja sabia lo que li diu en Janot á la noya... ¡Oh! ella tampoch en sab ¡pobreta!

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Matí	Tarde
Correu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápít.		5'99

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el rápít de 1.ª y 2.^a

De Gerona á Port-Bou

	Matí	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Matí	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost)	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Matí	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost)		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

Núm.	Matí	Tarde
2.	9'40	
4.		3
6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

Núm.	Matí	Tarde
1.	7'40	
3.		1
5.		4'30

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Inglés, La Sella y Amer á las 10 matí (correu) Hostal de Miquel Buix. (Plassa del Gra)

Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

Filid eFrancisco Vilardell y Comp.^a

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan as moltas á preus sumament módichs.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa de Bell-lloch, 4, 1.er Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona.	1 pesseta trimestre	Estranger.	1'50 pessetas trimestre
Fora.	1'25 id. id.	Un número sol.	0'40 id.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capital suscrits fins al 31 Dezembre 1893 87,949,791'98 ptes
Actiu en idem. 15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem. 32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem. 4,178,675'62 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat, ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un 50 per 100 dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicioes.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo món, perquè á més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,

GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y l' cap blanch te desfigura, t' he de dar un bon concell: si t' vols tenyir be l' cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferreria Vella, 5.—Gerona